

“PANDEMIYA DAVRIDA O'ZBEKISTONDAGI TURISM”

To'raboyev Jahongir Abzal o'g'li

Toshkent Xalqaro Kimyo universiteti talabasi

Elektron pochta manzili: joxongirtoraboyev@gamil.com

Annotatsiya: *Maqolaning maqsadi – O'zbekiston turizm industriyasining barqaror rivojlanishi bilan bog'liq voqealarni COVID-19 ta'siriga tenglashtirish va tavsiyalarni shakillantirishdan iborat. Shuningdek mazkur favqulodda holatda turizmni rivojlantirish yo'llari yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Vavfsizlik; COVID-19; koronavirus; pandemiya; Davlat turizm qo'mitasi; UNWTO; epidemiya; xalqaro hamkorlik.*

KIRISH :

Turizm sohasini rivojlantirish ko'plab ish o'rinlari yaratilishiga, aholini ish bilan ta'minlash va aholi daromadlarini oshishiga olib keladi. Xususan, Turizm Respublika iqtisodiyotining strategik sektoriga aylanganligi belgilanib, Turizm faoliyati sohasidagi normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, turizmni rivojlantirish maqsadida qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan xalqaro me'yor va standartlarni implementasiya qilish mazkur sohani jadal rivojlantirishning vazifalaridan biri hisoblanadi.

Ammo 2020- yil COVID-19 pandemiyasi eng muhim va oldindan aytib bo'lmaydigan voqealardan biri bo'ldi. Dunyo uzoq vaqt davomida ehtimol hech qachon bunday keng ko'lamli inqiroz va vahimani ko'rmagan degan fikrni qo'llab quvvatladi. COVID-19 virusining tarqalishi deyarli barcha mamlakatlar fuqarolari uchun uzoq masofalarga sayohat qilishni, o'z uyidan, shahardan, tumandan, viloyatdan va mamlakatdan chiqib ketish imkoniyatini osonlik bilan cheklab qo'ydi. Albatta, bunday cheklovlar birinchi navbatda ham global, ham milliy miqyosda turizmni to'xtatib qo'ydi va ko'p hollarda hukumat fuqarolar o'rtasidagi aloqalarni to'xtatib turish uchun turli cheklovlar qo'ydi. Bu voqealar bizni 20-30 yil orqaga surdi va bu ayniqsa jahon miqyosida rivojlangan mamlakatlarda sezilarli darajada ko'rindi. UNWTO ning ma'lumotiga ko'ra 2020 yilning birinchi choragida COVID-19 pandemiyasi davrida xalqaro sayyohlar kelishi 22 foizga kamayishiga sabab bo'lgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2020 yilning 28 may kuni imzolagan

«Koronavirus pandemiyasining salbiy ta'sirini kamaytirish uchun turizm sohasini

qo'llab-quvvatlashga doir kechiktirib bo'lmaydigan chora-tadbirlar to'g'risida»gi

farmonida Koronavirus pandemiyasining salbiy ta'siri oqibatida eng ko'p zarar

ko'rgan va ko'rayotgan turizm, hamda unga bevosita bog'liq bo'lgan tarmoqlarni

qo'llab-quvvatlash, yuz minglab ish o'rinlari va malakali mutaxassislarni saqlab

qolish, ularning daromadlarini ushlab turish, shuningdek, mamlakatda sanitariya

epidemiologik vaziyat yaxshilanishiga qarab turizm sohasini jadal qayta tiklash

maqsadida bir qancha takliflar berilgan.

COVID-19 pandemiyasi davrida turizmni rivojlantirish, epidemiyadan keyingi davrda turizmni jonlantirish bo'yicha ko'plab tadqiqotlar amalga oshirilgan bo'lib, ularda COVID-19 ta'siri ostida yangi dunyo turizmi modeli va tendensiyalari ishlab chiqilgan. A.N.Norcheyev o'zining «O'zbekistonda COVID-19 pandemiyasining turizmga ta'sirini yumshatish yo'llari» nomli maqolasida pandemiyadan keyingi vaqtda turizmni tezda oyoqqa turg'azib olish, aviachipta narxlarini pasaytirish, mehmonxonalar va restoranlarda xizmat sifatini oshirish, ananaviy turistik markazlarimiz bo'lgan Toshkent, Samarqand, Buxoro, Xivadagi mehmonxonalarni modernizasiya qilish emas, balki turistik resurslarga boy bo'lgan Qashqadaryo, Surxondaryo, Jizzax va Farg'ona vodiysida kichik shinam 3-4 yulduzli mehmonxonalarni qurishni rag'batlantirish kerakligi bo'yicha ilmiy mulohazalar keltirgan.

Kelajakda sayohatchilar dam olish uchun xavfsiz va tibbiyot darajasi yuqori bo'lgan davlatlarni qidira boshlaydilar. Ular jamoat transporti turlarini xoxlashmaydi. Koronavirus epidemiyasidan so'ng sayohatchilar ko'plab notanish odamlar bilan bir lekin bir muncha vaqt davom etishi aniq. Shularni inobatga olgan xolda choralar ko'rilishi turizmni rivojlanishiga turtki bo'lishi muqarrar. Albatta mamlakatning ayrim sohalari pandemiya tufayli jiddiy qiyinchiliklarni boshdan kechirgan. Bularga misol qilib gid-ekskursavodlar, mehmonxonalar, turizm bazalari va majmualari, dam olish uylari va zonolari, pansionatlar, kempinglar, motellar, milliy mehmon uylari, o'tovli oromgohlar, sanatoriyalar, kafe, restoran hamda turli hildagi ovqatlanish joylari. Davlatimiz rahbari Sh. Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek, «Hammamizga ayyonki, biron bir davlat yakka holda ushbu pandemiya balosiga qarshi samarali kurash olib bora olmaydi. Biz birdamlik, hamkorlik va o'zaro g'amxo'rlik tamoyillari asosida ish tutishimiz lozim.

COVID-19 pandemiyasi davrida sayohatchilarga qulaylik yaratish maqsadida ommaviy axborot vositalari hamda internet saytlari orqali mansabdor shaxslar, siyosatchilar, davlat arboblari bilan muloqot qilishni yo'lga qo'yish turizm bilan bog'liq inqiroz payitda faol rol o'ynadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, 2 yil davomida biz bu pandemiyaga qaysidir ma'noda qarshi tura oldik, lekin yaqin kelajakda bu pandemiyaning kuchliroq shtamlari paydo bo'ladigan bo'lsa turizm sohasi yana pasayishi turgan gap va buning oqibatida ko'pgina mamlakatlarning iqtisodiyotiga jiddiy zarar yetkazishi turgan gap.

- Ijtimoiy tarmoq orqali online turizmni yolga qoyish
- O'z transportida mamlakat ichida sayohat qilishning moslashuvchan tizimini yaratish, mamlakat ichida turistik marshrutlar va buning uchun zarur infratuzilmani tashkil etish;

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2016 yil 2 dekabrda PF-4861-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2016 y., 49-son, 558-modda.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasining turizmni jadal rivojlantirishga qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2019 yil 5 yanvardagi PF-5611-sonli Farmoni. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 06.01.2019 й., 06/18/5611/2430-сон.

3. UNWTO: "International tourism can increase by 60% -80% in 2020" // May 05, 2020 // [El. resource] URL <https://zen.yandex.ru/id/>

4. O'zbekiston Respublikasi Farmoni «Koronavirus pandemiyasining salbiy ta'sirini kamaytirish uchun turizm sohasini qo'llab-quvvatlashga doir kechiktirib

bo'lmaydigan chora-tadbirlar to'g'risida»28.05.2020.

5. Norcheye A.N. "O'zbekistonda COVID-19 pandemiyasining turizmga ta'sirini yumshatish yo'llari" "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron

jurnali. № 5, sentyabr-oktyabr, 2020 yil 346-351 B.